

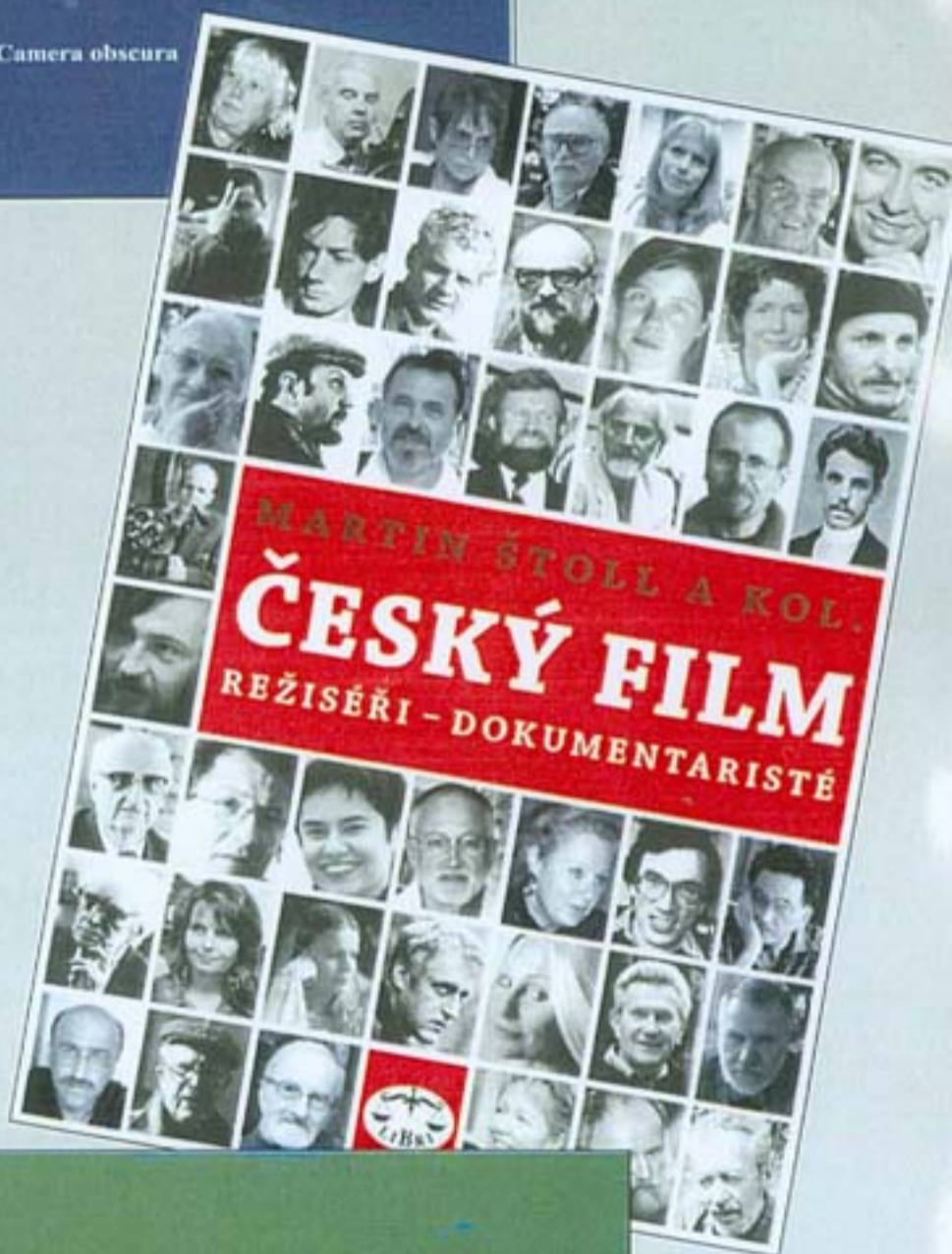
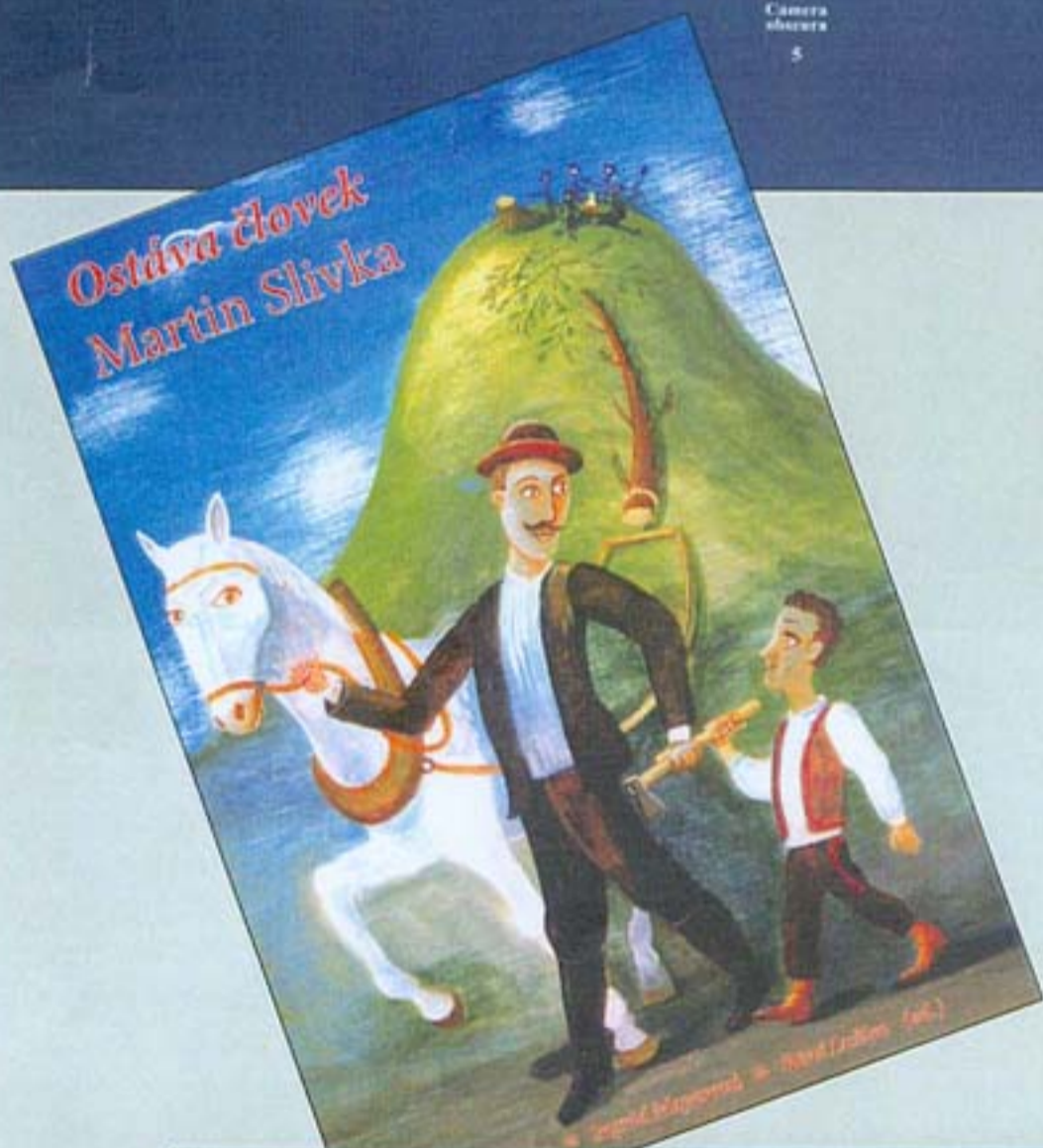
Andrej Arseňjevič Tarkovskij Zapečetěný čas

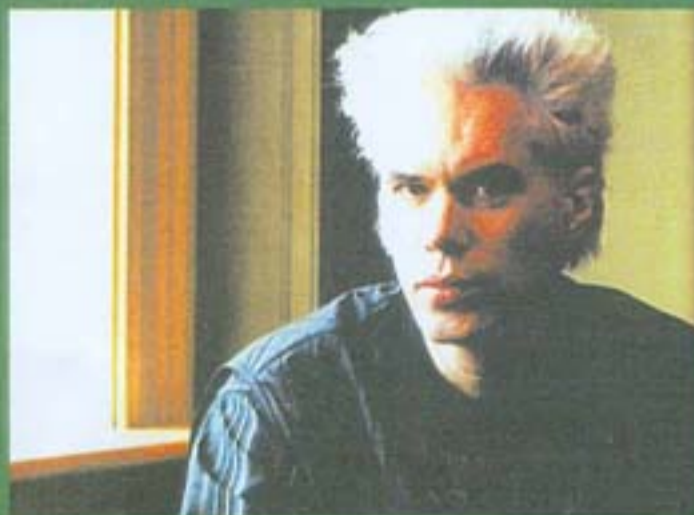
Andrej Arseňjevič Tarkovskij
Zapečetěný čas

Camera
obscura
5

Camera obscura

Jim Jarmusch Rozhovory 1980–2000

Jim Jarmusch
Rozhovory 1980–2000

Editor Ludvig Hertzberg

Camera
obscura
4

Camera obscura

Jim Jarmusch: Rozhovory 1980 – 2000

Filmy Jima Jarmusche jsem měl vždycky rád. Jsou pro mne něčím těžko definovatelným, něčím mezi Evropou a Amerikou, u čeho si nikdy nejsem jistý, zda-li je to myšleno vážně, s nadsázkou, náhodou... Rád se k nim vracím, líbí se mi jejich hrdinové, situace do nichž je jejich autor komponuje i to, že způsob rozuzlení už pro něj není zas tak podstatný. Mám rád jeho filmovou řeč, herecký i tvůrčí tým a jeho filmový humor, z něhož na mne vane duch opravdové autentické živočišnosti. I přesto se ale musím přiznat, že hlubší uvažování nad Jarmuschovými filmy mi dosud chybělo, obvykle to pro mne byly „povedené kousky“, které jsem shlédl a tím to zhaslo.

Dnes už vím, že jsem Jarmuschovi a jeho filmům zůstal hodně dlužen. Ukázala mi to kniha s jednoduchým názvem *Rozhovory 1980-2000*, kterou v těchto dnech vydává příbramské nakladatelství Camera obscura jako svůj v pořadí čtvrtý titul. Kniha (poprvé vydaná nakladatelstvím University Press of Mississippi v roce 2001 v ediční péči Ludvíga Hertzberga, český překlad je prvním překladem anglického originálu vůbec) nabízí sedmáct rozhovorů, které Jarmusch poskytl během prvních dvaceti let své režisérské kariéry a zahrnuje tak období od jeho prvotiny *Trvalá dovolená* až po snímek *Ghost Dog – Cesta samuraje*. A nejde jen tak o ledajaké povídání. Jim Jarmusch je svým založením introvert (když v Paříži šel na vysněnou schůzku s J.-L. Godardem, tak mu ze samé nervozity jak ho oslovit a na co se ho vlastně zeptat zbyla jen otázka, jakou si dal zmrzlinu), rozhovory neposkytuje na setkání a tak se v případě této knihy jedná o skutečně reprezentativní výběr toho nejzajímavějšího, co o sobě a svých filmech v uvedeném období řekl. Rozhovory s ním vedli renomovaní autoři a kritici, např. spisovatel Luc Sante, filmový historik Peter von Bagh, režisér a kameraman Mika Kaurismäki, novinář a kritik Jonathan Rosenbaum či režisér Danny Plotnick.

Ovšem ani s oznámkováním "to nejzajímavější" v případě této knihy nevystačíme. Jarmusch se v ní totiž ukazuje především jako mimořádně otevřená a přemýšlivá osobnost, vstřebávající jakýkoliv možný podnět, nejen z knih, filmů či hudby, ale i z osobních setkání a vůbec ze světa kolem. (Ostatně většina jeho filmů vznikla právě tak, že chtěl napsat nějakou roli pro konkrétní osobu, zápletka se dostavila až potom.) Překvapí svým kulturním rozhledem, tím, jak originálně ho tu kniha, tu scéna z filmu či hudební skladba k něčemu v jeho filmech inspirovaly. Přes tuto otevřenost je ale současně velmi zásadový, v principech své tvorby se drží své poetiky a v produkčních a distribučních záležitostech nehodlá ustoupit ani o píď. Chce mít kontrolu nad svými filmy při výrobě i při jejich distribuci. V této souvislosti jde

o jeden z nejzajímavějších pohledů na téma tvůrčí nezávislosti. V rozhovorech se nebrání ani vcelku banálnímu vyprávění o tom, jak který film vznikl či jak probíhalo natáčení, ani řečem o současném stavu světa, o politice či americké společnosti. Na druhé straně je ochoten mluvit o svých filmových, literárních či hudebních láskách, o tom, co všechno má rád („*Mně se poezie líbí. Prostě se mi líbí, a hotovo. Má tady s tím snad někdo problém?!*“).

Do jisté míry je kniha i svéráznou biografií, v nejednom rozhovoru se Jarmusch rozpovídá o své rodině, dětství, o studiích v New Yorku a v Paříži, kde se mj. poprvé ve větším množství setkal s neamerickými filmy, které ho ohromily (učaroval mu Bresson, Godard, Ozu), o tom, jak se víceméně shodou okolností dostal k filmu, jak k natočení jeho prvotiny přispěla šťastná náhoda daru neexponovaného negativu od Wima Wenderse atd. atd. Jarmusch i jeho tazatelé si většinou k sobě najdou cestu, jsou si vzájemně partnery, v rozhovorech se respektují a doplňují, často se rozvine dialog místo tradičního modelu otázka – odpověď. Někdy je ovšem v rozhovorech cítit propastný rozdíl mezi ním a tazatelem. Jednou například odpovídá na otázku, jaké filmy v Evropě poprvé viděl a které ho zaujaly: „*Tak třeba filmy Vertova, Viga, Bressonovy filmy, krátké filmy Raúla Ruize..*“, a reportér na to reaguje: „*Nic mi ta jména neříkají. To byli spíš artová filmaři?*“.

Jarmusch se v knize ukazuje jako velmi dobrý vypravěč. Svě myšlenky dokáže srozumitelně a jednoduše formulovat, zůstává ale současně velmi vtipný a originální. (Tady je třeba připomenout výborný překlad Davida Petru.) Ano, a v knize je stejně jako v jeho filmech i dost a dost míst pro zasmání. Až si budete číst např. jeho vyprávění o návštěvě motorkářského baru ve Finsku, o tajném spolku Synové Lee Marvina, o Robertu Benignim při natáčení *Mimo zákon* nebo historku s Tomem Waitsem a mafiány, tak vám před očima nejdřív vyvstane dokonalý vizuální obraz popisované scény a ten vás pak spolehlivě odbourá... Příjemnou četbu! Detaily k obsahu a k distribuci knihy na stránce

www.cameraobscura.wz.cz/jarmusch

Petr Gajdošík

Obě výše uvedené knihy lze koupit v ČR POUZE v prodejně Terryho ponožky kina Světotor, Vodičkova 41, Praha 1, po-pá 10–12 h, so 12–17 h, a to i na dobírku, viz: www.obchod.kinosvetozor.cz. Na Slovensku prodej POUZE v prodejně Slovenského filmového ústavu, Grösslingová 31, Bratislava 1, viz: www.sfu.sk.

Obě knihy vydalo nakladatelství Camera obscura, Miloš Fryš, Jaromíra Zástěry 539, 261 01 Příbram, Svatá Hora, milosfrys@seznam.cz www.cameraobscura.wz.cz